

Писанка є однією із стародавніх форм в українському народному розпису. З нею пов'язані різні легенди та перекази, вона стала прообразом Всесвіту. За легендою, коли яйце розбилося, то із жовтка утворилося Сонце, а з білка – Світ білий. Писанка – символ Сонця, бо її коло подібне і до світила, і траєкторії руху. Вона – це й Земля, на якій усе родить, як із самого яйця. А те, що зачалось до життя, має рости й розвиватися. Відома й українська казка про яйце-райце, його невпинну родючість і життєдайність.

Найповніше і найзмістовніше втілена в українській писанці краса весни. Вона, за висловом художника Іллі Рєпіна, є "мініатюрою українського мистецтва". Багато століть писанки випромінюють світло й красу, величний злет думки й духовний досвід, доносячи до нас знання, світогляд і віру предків. У цьому переконаєшся, коли оглядаєш писанки майстринь Шевченкового краю – осонцену красу українського народного мистецтва.

В Україні писанка стала мірилом краси. Коли люди хочуть підкреслити

ПИСАНКИ ОСЯЯНІ СОНЦЕМ

*Писанка – то неповторне багатство.
Бережімо її, як безцінний дар.*

(О. Довженко)

принадність чогось, то кажуть: "Гарне, мов писанка". Спізнавши духовну красу рідного краю, Тарас Шевченко на увесь світ мовив: "Село на нашій Україні – неначе писанка, село". Про святу злагоду Всесвіту та українців у ньому поет також писав: "І світ божий, як Великдень, і люди як люди".

Писанка – це не тільки мистецька окраса, а й ритуальний атрибут для відзначення свят і подій, виразна частка народного вірування. Вона мала духовний прояв у звичаях, побуті, іграх молоді. На свято Колодія дівчина дарувала парубкові писанку, висловлюючи її красою своє почуття. На Великдень вона мала дати йому їх декілька у мережаній хусточці. Подарована дівчиною писанка свідчила про кохання. Із писанками співали й веснянки.

Писанками люди вітають одне одного із святами, особливо з Великоднем. Подаровані писанки тримають на видноті, як найліпшу окрасу, їх часто зберігали у прискринку до наступного свята. Дівчата клали писанки у воду на ніч і вранці тією водою вмивалися, щоб бути гарною, як писанка. Писанки чіпляли на кілочках під образами, щоб оберегти хату й родину від грому. Червоне яйце дає силу, здоров'я, красу. Є вірування, що якщо вмитися яйцем, зачувши перший грим, то матимеш красу, щастя й здоров'я. Шкаралупу від писанок, крашанок закопують на озимині, ярині, викидають на грядки, щоб посприяти багатому урожаю.

Розквіт природи та життя на писанці уславлюється рослинним орнаментом. Це мотиви дубового, кленового, берестового листа у поєднанні одне з одним чи з іншими деталями орнаменту. Мотив триєдності є найдавнішим образотворчим

символом в історичному мистецтві та народній творчості на території України. Найвідоміший із них "Тризуб". Ромб у народному мистецтві вважається символом родючого лона. Вісім таких ромбів утворюють восьмипелюсткове сонце – джерело життя на землі та уособлення потягу до світла. Різнокольорові ромби створюють узор, званий "вишиванка". Чотири ромбики утворюють один великий мотив "віконечка", з якого відгалужуються чотири триєдині відростки. Ланцюжок із восьми ромбів у деяких писанках поділяє їх поверхню навпіл по довжині.

Коли прочитуємо історію писанок, то із захопленням заглиблюємося в історію нашого краю. Звісно, на сьогоднішній день ми не володіємо такою технікою розпису писанок. Для нас писанка – це уособлення приходу весни, відображення світла й краси.

Поринувши в деталі створення писанок, можна дізнатися багато цікавих моментів, що в кожній писанці є щось схоже, а щось відмінне. Кожний орнамент на писанці відображає бачення людиною свого краю, історію кожного роду. Наразі в Україні стали популярними писанки, орнамент на яких викладено різнокольоровим бісером.

Пам'ятайте, що найдорожчою є писанка, котра створена руками батьків, найпрекрасніша – це та, що подарована коханою, а найсвятіша буде зберігатися на видноті у вашій оселі. ■

**Катерина Баланюк
та Ірина Скуратівська,
студентки Національного
університету біоресурсів
і природокористування України.
E-mail: ekaterinabalanuk8@gmail.com**